

מפעל עולמי להצלת הדת

על ידי שנקיים ברית הערבות ומצות התוכחה בכל העולם כולו

גליון # 12

חברה מזכי הרבים העולמי לקיום היהדות

חודש אלול תש"ס

בו יבוארו עניני ברית הערבות שקיבלנו והתחייבנו במצוות ה' "בְּהָרַרְ סִינַי" להיות ערב על כל איש ואיש מבני ישראל, וכל אחד ואחד נענש מכוח חיוב הערבות כמו שכתוב (ויקרא כו, לז), "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" וכמבואר ברש"י שם: ומדרשו "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערביין זה לזה, (ועיין סנהדרין דף כ"ז:).

על ידי ברית הערבות ומצות התוכחה נבנה בית המקדש

ברית הערבות

– פתיחה – המשך – גליון י"א –

יהודים יקרים! האם אינכם פוחדים יותר מיום הדין הגדול והנורא, היכן שלא תוכלו יותר לתרץ תירוצים והתחמקויות ומשיכות בכתף?

בודאי הינכם יודעים, שרק במעשר של הכסף והחומש, שהיהודים האורטודוקסים מבזבזים על תצוגות ולוקסוס, היו יכולים לבנות את חומת ישראל הפרוצה, ואנו ישנים שינת חוני המעגל!

רבותי! נעשה לעצמינו קצת חשבון הנפש, ונראה עד להיכן הגענו, נזכור נא, שההורים שלנו הקריבו עצמם על קידוש השם, הם הרשו שישרפו ויצלו אותם, עמלו וטרחו שלא על מנת לקבל פרס, רק בלתי לה' לבדו ופעולה כזו יעלת חן בעיני אלקים ואדם. וזאת אשר עמדה להם שכל רוחות רעות לא יכלו להזיזן ממקומן. וכאן הבן שואל פוק חזי מה בין דורות הראשונים לדורינו אנו. בדור ההוא מצאו בין קומץ יהודים לכל הפחות כמה גדולים שהשליכו נפשם ומאודם מנגד למען הרבות כבוד שמים ואילו בזמן הזה שנתפשטה שמי היהדות לארכה ולרחבה של ארצות הברית, מליוני יהודים

והרבה משתוקקים להתעוררות לתשובה ועדיין לא נמצא בעוונותינו הרבים אף אחד¹ שיהא מוכן באמת ובאמונה לעמוד על המשמר ולתקן את יסודי

1) והנה דוד המלך עליו השלום אמר כבר ברוח קדשו בתהלים (מזמור י"ד) שמדבר שם בנבוכדנצר שהחריב את הבית הראשון, ושם במזמור (נ"ג) שמדובר בטיטוס הרשע שהחריב את הבית השני, בשני המזמורים מקונן דוד המלך על חטא הדור שלא היה בנמצא אף אחד שיעשה דבר טוב, עד שבמזמור י"ד אומר (יד, ג) "הכל סר יחדיו נאלחו אין עושה טוב אין גם אחד", ובמזמור נ"ג (נג, ד) אומר "כלו סג יחדיו נאלחו אין עושה טוב אין גם אחד", ובאמת קשה להבין, איך יכול להיות שאין גם אחד בדור שיחפש לעשות רצון ה', שהלא כתיב אחד הי' אברהם, ובכל דור ישנו אחד כאברהם אבינו שדואג להדור (עיי'ן שבט מוסר פרק נ"ב), ואפילו אם ימצאו כבר אחד איך אפשר שעל ידו יונצלו כולם, התירוץ על זה, ראה בספר שכר ועונש חלק א' (פרשת תולדות באריכות, עיי'ן שם ואין כאן מקומו להאריך).

וראה במדרש (אסתר רבה) שהשם יתברך אמר לאלהיו שידבר עם משה רבינו עליו השלום ואמר לו לדרוש אם יש צדיק אחד בארץ שיבקש רחמים, ומשה רבינו עליו השלום יבקש מלמעלה, וכך תבוטל גזירת המן רח"ל. וכך היה שמצא את מרדכי הצדיק, ועשה מה שעשה עד שביטל הגזירה, (עיי'ן שם).

וכמו כן מובא בשער רוח הקודש (לרבינו חיים וויטאל דף ר"ל עמוד ב') וזה לשונו: סיפר לי הרב ר' יצחק הכהן ז"ל כי בעת פטירת מורי [האר"י ז"ל] כשאני יצאתי מאצלו [הוא רבינו הקדוש רבי חיים וויטאל ז"ל] נכנס הוא אצלו [רבינו יצחק הכהן ז"ל] ויבכה לפניו ויאמר, וכי זו היא התקוה שהיינו כולנו מתאווים בחייך לראות טובה ותורה וחכמה גדולה בעולם, וישיבהו: אילו מצאתי אפילו אחד בלבד צדיק גמור בכם לא סילקוני מהעולם הזה ועודני מדבר שאל ממנו על [רבינו] חיים [וויטאל], ואמר היכן הלך, וכי בשעה כזו הלך מאצלי, ויצטער מאד, והבין מדבריו, כי היה ברצונו למסור לי איזו דבר בסתר. אז אמר לו מה נעשה מכאן ואילך? ויאמר לו: תאמר להחברים משמי, שמהיום והלאה לא יתעסקו עוד כלל בחכמה זו שלמדתים, כי לא הבינו אותה כראוי, ויבואו חס ושלום לידי כפירה ואיבוד נפש. ואמנם הרב ר' חיים לבדו יעסוק בה הוא לבדו

הדת, לשמור על² תורתנו הקדושה, מאחר ומאתנו אין תובעים קרבנות, רק בקומץ קצת הננו יכולים להציל את המצב, ואנו עוד ישנים שינת חוני

בלחישה בסתר. ויאמר לו וכי חס ושלום אין עוד תקוה לנו. ויאמר לו אם תזכו אני אבא ואלמדכם. ויאמר לו איך תבוא ללמדינו אחר שהוא נפטר עתה מן העולם הזה. ויאמר לו אין לך עסק בנסתרות, איך תהיה ביאתי לכם, אם בהקיץ אם במראה. ותיכף אמר לו, קום מהר צא מהבית הזה כי אתה כהן, והגיע זמני כי אין פנאי להאריך בשום דבר. ויצא מהר. וטרם יצאי מהמפתן פתח פיו הקדוש ויצא נשמתו הקדושה בנשימה זיע"א.

עוד שם מעשה שהיה בהרב ר' יצחק הכהן זצ"ל שצוה לו רבו האריז"ל לילך לכפר עין זיתים על ציון ר' יהודה בר אלעי, שיכוין ביחודים שמסר לו רבו, וידבר עמו שימסור לו פירוש של מאמר אחד בזוהר הקדוש, וצוה לו באזהרה שלא ידבר בהדרך עם שום אדם, ואפילו שלום לא ישיב לשום נברא, כמו שצוה אלישע לגחזי, כי תמצא איש לא תברכנו, ואז הלך הוא ז"ל ונשתטח על קברו של ר' יהודה בר אלעי, ועשה כאשר ציוהו, והתנא הקדוש לא השיב לו שום דבר. אזי חזר הוא לרבו האריז"ל ואמר: אדוני באתי על ציון התנא, ועשיתי כאשר צויתני, ולא בא לי תשובה ממנו. השיב לו האריז"ל אני ראיתי בהשגתי שדברת עם נכרית ערבית אחת ולא די שהיא שאלה בשלומך, אלא אתה הקדמת ושאלת אותה בשלומה במקום פלוני, ואני צויתך והזהרתיך שבל תדבר עם שום אדם בעולם, אזי נזכר הרב רבינו יצחק הכהן שכן היה והודה לו. (שם).

2) ובאמת צריך ביאור למה המצוה הגדולה הזאת לעורר חבירו בשכר ועונש אין לה דורשין. (ועיין ספר חסידים, שמצוה שאין לה דורשין נקראת מת מצוה).

ואפשר לפרש דהנה דרכי היצר שונים הם, כי הוא מלך זקן מלומד בערמימות ולכל אחד יש לו גישה שונה, דלבני עליה שיודע שלא יתפתה לחטוא ולמרוד נגד ה', הוא צובע לפניו העבירה למצוה, כי באופן זה אדרבה כן הוא מצות ה' לעשות, כי עת לעשות לה' הפרו תורתך, וכדומה בתחבולות הוא עושה מלחמה.

ומבואר בערבי נחל דהמבחן לזה הוא, אם רואה האדם דהמצוה שעומד לפניו הוא קל לו מאד לעשות, ואין לו עליו מניעות אז צריך לשקול מאוד בלבבו אם זהו מצוה אמיתית, כי אין דרך הגוף להתאוות למצוות.

ולפי גודל המצוה, נסיונה יותר גדולה, וצריך להרבות בתפילות ותחנונים כדי להיות לו סייעתא דשמיא לזכות למצות גדולות כאלו. (ובספר חסידים סימן ק"ל וז"ל: "ויאחו צדיק דרכו" (איוב יז, ט) - יש אדם שאינו זכאי שיקבל המקום תפלתו אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעת עיניו אשר תמיד בוכה ומתחנן, ולכך, אף על פי שאין בידו זכות ומעשים טובים - מקבל הקדוש ברוך הוא תפלתו ועושה חפצו". ובספר הקדוש של"ה (דף ס' עמוד ב') וז"ל: כשהולך לעשות איזה עסק יתפלל תפלה קצרה זו רבונו של עולם, בדברי קדשך כתוב לאמר הבוטח בה' חסד יסובבנו וכתוב ואתה מחיה את כלם, חלוק לי מחסרך ליתן ברכה במעשי ידי בפעולה זו. עד כאן לשונו. ובספר הקדוש יערות דבש (דרשה א') וזה לשונו: בברכת 'שמע קולנו' בו ישים כל מגמותיו לה' להתפלל לו על כל צרכיו אפילו דבר קטן או גדול, לא יבצר דבר מה שלא יתפלל לה'. (ועיין היכל הברכה פרשת ואתחנן באריכות) להתחיל ולקיים המצוה ולגומרה, כאמרם ז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור (ועיין רמב"ם פרק י"א דגזילה דין י"ד, פני דוד להחיד"א פרשת כי תצא על הפסוק "השב תשיבם לאחריך", עיין שם). אבל ידועים דברי חז"ל "כל המקדש עצמו למטה מקדשין אותו מלמעלה", ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, כמו שמובא מעשה נורא מהאר"י ז"ל (מובא בס' תולדות יצחק) וזה לשונו:

וכן פעם אירע מעשה שמסר האריז"ל להרב ר' חיים וויטאל נרו יאיר ייחוד אחד לילך לכפר עכבריא, ששם קבורים אביי ורבא, וישתטח על קברם, והיה מייחד הכוונות שמסר לו האריז"ל, והם דברו עמו ומסרו לו סתרי תורה, וכיון שחזר מהם ובא לפני רבו ז"ל עמד רבו לפניו ואמר לו "ברוך הבא" והושיבו על יד ימינו, ושמח עמו שמחה גדולה, והרב ר' חיים וויטאל היה חקרן גדול. כיון שראה שעשה לו כל הכבוד הזה מה שלא היה רגיל לעשות לו כך פעם אחרת, אזי שאל הרב ר' חיים נרו יאיר להאריז"ל: אדוני מורי מה היום מיומיים שנעשה לי כל הכבוד הזה, לא בחינם? אמר לו האריז"ל חייך לא מפניך קמתי ולא לך אמרתי "ברוך הבא" אלא לבניהו בן יהוידע, שראיתיו נכנס עמך. ויהי לפלא בעיני ר' חיים, ושניהם לא ידעו מאיזה סיבה נתחברו עמו הפעם נשמתו של בניהו בן יהוידע, עד שלאחר זמן של ג' חדשים שכבר היה נשכח אצלם זה המעשה, הלכו שניהם יחדיו לכפר עכבריא ללמוד, ובאמצע הדרך עמד האריז"ל ואמר אני רואה

שבכאן קבור בניהו בן יהוידע, ולא היה ניכר שם לא ציון, ולא קבר, ולא שום היכר של קבר. וענה הרב ר' חיים נרו יאיר חייך באותו הפעם שהלכתי להשתטח על ציון אביי ורבא, קודם לכן ישבתי בכאן בזה המקום ממש, והייתי חוזר על הייחוד שמסרת לי לייחד כדי שיהיה הייחוד רגיל בפני ובלבי לומר ולייחד אותו בלי טעות. ואמר על זה האריז"ל אכן נודע הדבר שמכח הייחוד שדברת על קברו של בניהו בכאן עוררת והורדת נשמתו לתוך גופו והיא נתדבקה בך להועילך בחכמה הנעלמה הזו והיה מלוח אותך עד ביתי. וזהו "סוד כל המקדש עצמו למטה מקדשים אותו מלמעלה", עכ"ל.

וידוע דהאריז"ל היה נשמת משיח בן יוסף (כמובא בכתבי רבי חיים וויטאל ז"ל) ונסיים בסיפור נורא איך שהאריז"ל היה רוצה להביא הגאולה שלימה:

האריז"ל היה בכוחו עם תלמידיו הקדושים להביא הגאולה שלימה.

וכן כתב (שם) מעשה נורא, שפעם אחת בערב שבת סמוך להכנסת כלה, יצא האריז"ל עם תלמידיו חוץ לעיר צפת לבוש ד' בגדי לבן, כדי לקבל השבת קודש. במזמור לדוד הבו לד' בני אלים וכו' ופזמון מיוסד לקבל שבת בניגון נאה, ובתוך שהיו משוררים אמר הרב האריז"ל לתלמידיו, חברים רצונכם שנלך לירושלים קודם השבת ונעשה שבת קודש שם בירושלים - ועיר הקודש ירושלים רחוקה מצפת כ"ה פרסאות. והשיבו קצת מן התלמידים הן אנו שומעים ומסכימים לזה. אבל קצתם מהם השיבו ואמרו: נלך מקודם להודיע לביתנו, ויחרד האריז"ל חרדה גדולה, והכה כף על כף ואמר אוי לנו שלא היה בנו זכות להגאל, שאלמלי הייתם כולכם משיבים בפה אחד שאתם רוצים לילך תיכף בשמחה גדולה היינו זוכים תיכף להגאולה שלימה, שעתה היתה שעת רצון לזה להגאל, ומתוך שמיאנתם בדבר חזר הגלות לאיתנו בעוונותינו הרבים, ה' יתברך ירחם. עכ"ל.

(עוד שם) רוב סודות התורה גילה אותם בשדות ובמדבריות בעל פה ולא היה צריך לשום ספר. ואילו באתי לכתוב לכם כל נפלאותיו וכל תוקף גבורתו אשר עשה האריז"ל לעיני כל ישראל בארץ הצבי פה צפת תובב"א אשר ספר לנו הרב מוה"ר חיים וויטאל ז"ל והרב מוה"ר מסעוד מערבי ז"ל ושאר תלמידיו הקדושים גאוני ארץ אשר יצקו מים על ידו ועיניהם ראו דברים מבהילים נורא נוראות לא נראו בכל הארץ

מימי התנאים כרבי שמעון בן יוחאי ע"ה שהיה מכיר בכל מעשה בני אדם וגם במחשבתם, והיה מכיר בחכמת הפרצוף [הערת המעתיק: ראה באריכות בשער רוח הקודש דרוש ב' סוד חכמת הכרת הפרצוף] ובנשמת בני אדם ובגלגוליהם, והיה יודע לומר בגלגול של רשעים שנתגלגלו בעצים ובאבנים או בבהמות או בעופות, והיה יודע לומר מה שעבר עליהם מן המצות והעבירות מזמן קטנותם, והיה יודע המקום שפגם למעלה. ועל פי הפגם נתן תיקונים. והיה יודע אימתי נתקן הפגם, והיה יודע בצפצוף העופות, והשיג בזה דברים נפלאים, וזה סוד "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר". ואילו באתי לכתוב כל נפלאותיו ועוצם השגותיו וידיעותיו לא יספיקו כל עורות אלי נביות כמפורסם לכל יושבי עיר הקודש צפת טובב"א.

מעשה נורא ברבי יצחק הכהן [תלמיד האריז"ל] - שהאריז"ל שלחו לתת צדקה לעני אחד לבטל גזירה שנגזרה על עיר הקודש צפת.

והנה אספר מקצת מן המקצת. פעם אחת ישב האריז"ל אצל קבר הושע בן בארי ע"ה סמוך לצפת עם העשרה תלמידים המובחרים והיה דורש ומגלה להם סתרי תורה, ובאמצע הדרוש פתח ואמר להם חברים קול של כרוז אני שומע שעומד ומכריז ברקיע למעלה, וקולו הולך בכל הרקיעים ואומר בזה הלשון: בגזירת עיריך פתגמין ובמאמר קדישין שאילתא, שיבא ארבה אין מספר בגבול צפת, ויאכל כל עשב וכל פרי האדמה, לא תשאר מחיה לכל יושביה, בעבור עני אחד ושמו ר' יעקב אלטריין שיושב ומתרעם על הקב"ה כביכול, והקב"ה אינו יכול להתאפק עוד על כל שכיניו הרעים יושבי צפת שאינם משגיחין עליו, עד כאן לשון הכרוז.

ואמר האריז"ל, בניי למען השם מהרו ונקבוץ בינינו איזה מתנה טובה, ונשלח אותה לו, אולי ינחם ה' על הרעה את כל אשר זכר לעשות לעמו, מיד קבצו ביניהם כמו שלשה טולר, והאריז"ל שלח את המעות על ידי אחד מהתלמידים ושמו היה מוה"ר יצחק הכהן ז"ל.

השליח מיהר ללכת, ונכנס בבית העני ומצאו עדיין יושב ובוכה. אמר לו למה אתה בוכה, והשיב לו אני בוכה ומבכה על רוע מזלי שנשברה לי החבית של חרס שנהניתי למלאות בו מים לכל השבוע ומזה יש לי פרנסה מצומצמת להחיות בני ביתי, ישבתי ובכיתי לפני הקדוש בריך הוא למה אחיה בזה הדוחק הגדול, וכי אני יותר מרשע מכל העולם כולו.

המעגל! ואני שואל, עד מתי נישן שינת חוני המעגל? ואני אומר, עורו ישנים משנתכם!"

מפעל עולמי להצלת הדת

כשמוע הרב ר' יצחק הכהן הנ"ל אותן הדברים של העני היה מתמיה איך צדקו דברי האריז"ל. והיה נותן לו המעות, ואמר לו אדוני החכם למען השם השמר והזהר מכאן ולהבא מלהתרעם על מידותיו של הקב"ה שכך וכך היה המעשה. והודה לו אותו עני שהיה באמת מתרעם על מדותיו כביכול וקבל עליו שלא לעשות עוד כדבר הזה. והיה החכם העני הזה מתפלל ומבקש מהקדוש ברוך הוא שימחול לו ושינחם על הרעה אשר נגזר, והרב ר' יצחק הכהן ז"ל חזר לשיבת האריז"ל, וסיפר להם המאורע, ותמהו כל החברים על גודל השגת רבם האריז"ל ואמר להם האריז"ל, כבר נתבטלה הגזירה תודה להשם יתברך. וחזרו ללמוד. והיה כאשר ישבו כשתי שעות נשאו עיניהם וראו, והנה ארבה בא חיל גדול וכבד מאוד ויחרדו כל התלמידים, אמר להם האריז"ל אל תיראו כי כבר בטלנו הגזירה, ופייסנו את העני ומעתה אין דבר רע בעזרת ה' יתברך. וכך היה, כולם נשא הרוח ומטיל אותם לתוך הים הגדול, ושם נטבעו, ואין אחד מהם הגיע לארץ. ומאותו היום והלאה השגיחו יושבי צפת על העני הזה, ובאמת היה בקי בכל התורה וכעת הוא אב"ד בסיני היא טריפאלי דסוריא (שם, עמק המלך, ועיין עוד בפרי עץ חיים שער רוח הקודש דף י' ע"ב, קנ"ט ע"א, קס"ג ע"א, ר"ל, רל"ג, ודף רל"ד, עיין שם).